

דלהבא כמו לבער, ואי מברך לאחר המילה נמצא משקר בברכתו שכבר נכנס לברית, ועוד דצריך לברך עובר לעשייתו.⁵⁰ ולא נראה לר"ת דהא במס' שבת פ' ר' אליעזר דמילה⁵¹ תניא המל אומ' אקב"ו על המילה, ואבי הבן אומ' להכניסו בבריתו, והעומדים שם אומרים כשם שנכנס לברית וכו', ומדתני לה אחר המילה אלמ' דלאחר ברכת המילה מברכינן לה,⁵² ועוד אי לפני המילה היכי קאמ' העומדים שם [אומרים] כשם

תפלין לתפלין,⁴⁵ דברכה ראשונה נמי קאי אהנחת תפלין של ראש, ואם שח צריך לברך פעם אחרת להניח תפלין לפר"ת, ולפרש"י⁴⁶ נמי כיון דתרי מצות נינהו ולא מעכבי אהדדי, ואם לא שח אין צריך לברך על מצות תפלין, א"כ הוי⁴⁷ היסח הדעת.⁴⁸

לבער כ"ע לא פליגי דלהבא משמע.
מכאן היה מצריך רשב"ם⁴⁹ לברך לפני המילה להכניסו בבריתו, דלהכניסו משמע

כל הבדיקה כולה כדי שישים אל לבו לבדוק בחדרים ובעליות ובכל מקום שמכניסין בו חמץ. וכ"פ בשו"ע סימן תלב ס"א. וכבר העירו מפרשי הרא"ש למה לא פירש רבינו דברי הקדמונים שכתבו שאין לבדוק לדבר וכו' דשמא נמי לכתחלה הם מזהירים כמ"ש הוא עצמו, עי' בתפארת שמואל אות ג ובקרבן נתנאל אות כ. ויש לציין שאכן כמה מן הראשונים כך הם מביאים את סברת רה"ג, שלא ישיח עד שיגמור כדי שלא יסיח דעתו מן הבדיקה, כי כשהוא נמנע מן השיחה לבו מוכן למעשה, ואע"פ שאמר הגאון ז"ל שלא עשה כן לא יצא ידי חובתו, פירשו את דבריו שלכתחילה קאמר ולא יצא ידי חובה מן המובחר. עי' תלמיד הרמב"ן, מהר"ם חלאוה, ארחות חיים שם, ור"ן על הרי"ף.
49 וכן (רשב"ם) בתוס' שאנץ ד"ה בלבער, בתוס' שבת קלז, ב ד"ה אבי, ובפסקי הרא"ש שבת פ"ט סי' י. ולפנינו בתוס' בטעות: רשב"א.⁵⁰ וכ"ה ביראים השלם סי' תב בשם רש"י. ועי' בתוס' שבת שם שהרשב"ם מהפך הגירסא בשבת שם וגורס אבי הבן ברישא והדר המל אומר. ומשמע שאם הגירסא כמו שכתוב בספרים המל ברישא והדר אבי הבן, יהיה במשמע שאחד שבירך על המילה מל מיד והדר בירך אבי הבן להכניסו, וצ"ב למה לא נאמר שבירכו שתי הברכות בזו אחר זו ואח"כ מל. ועי' בהערה 52. 51 שבת קלז, ב. 52 וכן הוכיחו בתוס' שלנו בשם ר"ת מדתני בברייתא המל תחילה והדר

עליו שם את חלות המצוה ותחומה, ואין יכול לשיח באמצע המצוה עד שישלים את קיומה. וכבר כתב כן הט"ז באו"ח סי' תקצב ס"ק ב: 'שבכל מצוה שהוא עוסק ואינו רשאי להפרד משם עד שיקיים כולה, יש איסור בהפסקתו, ובבדיקת חמץ מצינו ג"כ איסור כמ"ש סי' תלב. ואין זה דומה למדבר באמצע הסעודה או בישיבתו בסוכה, דשם אי בעי פסיק והולך לו, משא"כ במקום שלא גמר עדיין המצוה.
45 וכן בעיטור שם: 'ואיכא מאן דמדמי להו לתפלין דאמרינן שח בין תפלה לתפלה חוזר ומברך, ומסתב' דל"ד לתפלין דהתם תרתי מצוה וצריך לברך על שתיהן אבל הכא כולה חדא מצוה היא' וכו', עי"ש. ועי"ג בתלמיד הרמב"ן, מהר"ם חלאוה והר"ן, שהאומרים אם שח חוזר ומברך מדמין לה לשח בין תפילה של יד לתפילה של ראש, וכתבו שאינו דומה, כפי שמפרש רבינו. ועי' במהר"ם חלאוה שכבר השיב הרי"ף תשובה זו על דבריהם, והשווה גם ר"י מנרבונא. ועיין ברי"ף ר"ה פ"ד סי' תתקנז שהביא כמו"כ בשם ריש מתיבתא לגבי שח בין התקיעות, ועי"ג בפסקי הרא"ש ר"ה שם סי' יב, וכן דן בזה רבינו לגבי כיסוי הדם, עי' פסקי הרא"ש חולין פ"ז ה"ו, ועי"ג מ"ש בזה בספר המכריע סי' סו. 46 דאה רש"י ותוס' מנחות לו, א. ועי' ב"י או"ח ריש סימן כו שהדא"ש ס"ל כר"ת. 47 אם כן כשסח הוי היסח הדעת (ק"נ שם אות ס). 48 בפסקים מסיים רבינו: זמיהו לכתחלה טוב ליזהר שלא יעסוק בשיחה בטילה עד שיגמור

שצוהו לעשות מצוה זו בכל פעם שתבא לידו, ומברך אותה עכשיו לגלות ולהודיע שזאת המצוה נעשית לשם הב"ה ולא לשם מורנא⁵⁴ ולא לשם הר גריזים.⁵⁵ ואע"ג⁵⁶ דשאר מצות מברך עליהם עובר לעשייתם,

שנכנס לברית.⁵³ הילכך נראה לר"ת דלאחר המילה מברכינן לה (אותה), ואע"ג דלהכניסו משמע להבא, ל"ק מידי, דהך ברכה לאו לגמרי על זאת המילה שנעשית עכשיו קאי, אלא מודה ומשבח להב"ה

אבי הבן אומד להכניסו, והביאו דק הוכחה זו, יכ"נ במהר"ם חלאוה להלן עמ' ב ד"ה וד"ש. ועיין בגמרא שלמה בהערות לתוס' שורה 29 שר"ל שיש דילוג בתוס' שלנו, ואחרי תיבת 'להכניסו' יש להוסיף: 'העומדים שם אומרים כשם שהכניסו; שזוהי עיקר ראית ר"ת ממה שאומרים כשם שנכנס והרי עדיין לא נכנס. והנה רואים אנו אצל רבינו ששתי ראיות הן. ויותר נראה שיש להוסיף בתוס' שאנך ככתוב כאן (עי' בהערה הבאה). והראיה קשה, כי למה לא יברכו המוהל ואבי הבן שתי הברכות בזה אדר זה קודם המילה. ועי"ג בהערה 50. ונראה שר"ל שאין למל להפסיק בין ברכתו ובין מעשה המצוה בברכת אבי הבן שאינה שייכת לברכתו. והנה בלשון רבינו כאן יש גמגום, שפתח 'במילה' ומסיים 'בברכת המילה'. ושם צ"ל: 'ומדתני לה אחר [ברכת] המילה אלמא דלאחר (ברכת) המילה מברכינן לה'. והיינו כפי שפירשנו, שמן הברכה מוכיח שהמילה באה אחריה מיד. 53 ואי קודם המילה הרי עדיין לא נכנס. ואין לומר שהיה האב אומר להכניסו והמוהל מל הבן ואח"כ אומרים העומדים שם כשם שנכנס; שברכת 'כשם הנכנס' היא כמענה על מה שבירך האב 'להכניסו' וקשורה בה, ואם אמרו בהפסק היתה נתקנת במטבע אחר. וכן הוכיח בתוס' שאנך בשם ר"ת (והביא רק דאיה זו; ועי' בהערה הקודמת), וכ"ה באו"ז הל' מילה סי' קז (ה"ב), ובפירושו הר"ש מפליזא לאלהי היותה באו"ז עמ' 114. ובתוס' רבינו פרץ ה"ה ז, ב ד"ה והלכתא, ובפסקי רבינו שבת שם ה"ה הרשב"א והר"ן שבת שם הביאו שתי הדיעות. ועי"ג בשו"ת הרשב"א ח"ד סי' רו. עי' מ"ש בהערות הר"ב נאה לתוס' שאנך ה"ה 40. 54 פירוש שיש תולעת במילתו (חכמת שלמה). עיין ע"ז כו, ב; חולין ה"ה א. 55 כ"כ ר"ת בספר הישר, מהד'

שלונינגד, סי' דפה עמ' 180, וכ"כ בשמו בתוס' שאנך, תוס', או"ז הל' מילה שם (והוסיף שכן נמצא בתשובות הגאונים), תוס' רבינו ופסקיו שבת שם, תוס' רבינו פרץ להלן עמ' ב ד"ה וברכה, ומעי"ז במיוחס לריטב"א שם ד"ה וברכת, עי"ב, ועי"ג מהר"ם חלאוה שם ד"ה ור"ש ז"ל. ובתוס' שבת שם תירצו בענין אחר, שמה שאמרו כאן בלבער כ"ע לא פליגי ה"פ דלהבא משמע טפי מלשעבר, מיהו לשעבר נמי משמע, וכ"כ רבינו בתוספותיו ובפסקיו שבת שם, עי"ב. ועיין בספר המנהיג סי' קכג שהביא דברי ר"ת ושם כתב על שמו סברא אחרת בזה וקילסה, והשווה מתו"ז סי' תקא עמ' 623 מספר הישר, ראב"ה ח"א סי' רפט עמ' 358, ותוס' שאנך כאן (העתקנו לשונו בהערה הבאה, עי"ש). וכן הביאו בשם ר"ת שמברך אבי הבן אחר המילה, בספר יראים שם, ובהגמ"י הל' אישות פ"ג אות ס. ועיין בעינים למשפט ברכות נא, א ד"ה והואיל שהאר"ן בזה בבירור סברת ר"ת ושאר הראשונים. 56 מלשון רבינו כאן (וכן בתוס' שאנך והתוס') משמע שהמשך התירוץ הוא זה ולא פירוש אחר. והיינו כי יש בזה ב' קשיים: (א) מצד הלשון, שאומר להכניסו שמשמע להבא על מה שכבר עשה; (ב) מצד הכלל שכל הברכות מברך עובר למצוה. על הקושי הא' השיב שלא על מעשה זה הוא מברך אלא שנצטוינו לעשותה ולחזור ולעשותה, והיינו לשון עתיד שבה; ועל הקושי הב' משיב שלא נאמר הכלל שכל הברכות מברך עליהן עובר למצוה רק במקום שהעושה הוא המברך. אבל מלשון רבינו בפסקי שבת שם משמע לכאורה שסברא זו עולה גם לקושי השני, שכיון שלא על מצוה זו הנעשית עכשיו מברך שפיד מברך לה אחר המילה. ונמצא לפי"ז בברכת השבח לא נאמר הכלל שיש לברך עובר למצוה. ועיין במהרש"א כאן לתוס' ד"ה בלבער שפירש שנחלקו בזה הרא"ש

כשהמברך אחר לא.⁵⁷ תדע שהרי נהגו בכל

ה"מ במקום שהעושה הוא המברך, אבל

בכל מקום, כדכתי' אשר ברא אלקים לעשות'. והנה בתירוץ זה אינו מתייחס אלא לקושי בלשון 'להכניסו', אבל על הקושי שאינו מברך עובר לעשייה עדיין הוא צריך למ"ש קודם שבאחר המבכך אין צריך עובר לעשייתו, ואעפ"כ לא הביא תירוץ זה מקודם ליד התירוץ הא' אלא אחרי כל דבריו הראשונים.

וז"ל חי' מהריטב"א ז, ב סד"ה כל המצות: וכתב הרי"ט ז"ל וטעם זה שאמרו חז"ל לברך על המצות עובר לעשייתן, כדי שיתקדש תחילה בברכה ויגלה ויודיע שהוא עושה אותה מפני מצות השי"ת. ועו' כי הברכות מעבודת הנפש וראוי להקדים עבודת הנפש (למעלה) [למעשה] שהיא עבודת הגוף. וטעמים אלו עולים גם לברכות השבח וההודאה שיש לברכן עובר למעשה המצוה (אם יש בהן מעשה). ומ"מ במקום שאחר יכול לברך זה מורה שאין אותה ברכה ברכת המצוות, כי לא מצינו בכל ברכת המצוות זוה עושה וזה מברך. אבל לעולם במקום שהעושה המצוה הוא המברך ולא אחר, אף בברכת השבח בעינן שיברך קודם לעשיית המצוה, אם יש במצוה עשייה, ולא לאחריה, אלא א"כ במקום שאחר יכול לברך. אבל בברכת השבח, שאין בה עשייה, כגון אותן שבפרק הרואה (ברכות נד, א) ודאי לאו עובר לעשייתן מברכין אותה, כמ"ש הרמב"ן, רבינו דוד, הר"ן, ועוד.

אבל הרי"ש מפלייזא בפירוש 'אלהי הרוחות', או"ז ח"ב נו ע"ג, כתב: 'זהו דמברכין לאחר המילה חיישינן שמא תתקלקל... ועוד אין זה כ"א שבח בעלמא דאנו מודים להקב"ה שצונו על המילה לשם ברית אברהם אבינו' וכו'. הרי שבטעם זה שהיא ברכת השבח מיישב למה אינו מברך עובר למצוה. ⁵⁷ נחלקו המפרשים בכוונת ר"ת, אם ר"ל שאחר המברך אין לו לברך עובר לעשייתן רק לאחר המעשה, או שבאחר המברך לא נאמר הכלל שצריך לברך עובר למצוה. עי' ב"י לטור יו"ד סי' רסה ד"ה ורשב"ם, ב"ח שם, פרישה שם אות ו, ט"ז לש"ע יו"ד שם ס"ק א. ובתוס' רבינו פרץ עמ' ב ד"ה והלכתא כתב ע"ש ר"ת: 'וטעמא (שכשמברך אחר לא) משום דכיון דאינו עושה

והתוס' בשם ר"ת, שהתוס' לא ניחא להו בהכי, שאעפ"י שלא על הנעשה עכשיו לבד מברך, מ"מ כיון דאי לאו המילה של עכשיו לא היה מברך כלל, מהראוי הוא שיברך עובר לעשייתה, אם לא מן הטעם שבאחר המברך לא בעינן עובר לעשייתן. וכן נראה שהבין בכוונת הרא"ש מרן בב"י יו"ד סי' רסה סד"ה ורשב"ם. וגם בקרבן נתנאל שבת שם אות נ נקט הפירוש בדברי רבינו שם כפי שפירשם מהרש"א, אבל לגבי לשון רבינו כאן בסמ"ן י כתב שאינה מכרעת לכאן או לכאן, שאפשר לפרשה כאחת הסברות, עי' בק"נ אות ב. ובק"נ שבת שם כתב הנפק"מ בזה, שלפי דברי הרא"ש שם אף אם אבי הבן עצמו הוא המוהל מברך להכניסו לאחר המילה, ולפי התירוץ שבאחר לא בעינן עובר לעשייתן, יש לומר שאבי הבן המוהל מברך להכניסו לפני המילה; והביא דעות הפוסקים בזה, עי"ב.

ונראה שגם דברי רבינו בפסקי שבת ניתנים להתפרש על הדרך שכתב כאן. והוא כי תחילה התייחס לקושי הא' מצד לשון הברכה, והשיב ששימוש לשון ל' משמע יותר להבא מלשעבר ומיהו לשעבר נמי משמע, כמ"ש התוס' בשבת שם, והוא תירוץ שונה ממ"ש רבינו ושאר בעלי התוס' כאן. ועל הקושי הב' מצד שכל המצוות מברך עליהן עובר לעשייתן, השיב שאחר המברך אינו מברך עובר לעשייה, כמ"ש כאן. ואח"כ חזר וכתב שהיה ר"ת מתרץ תירוץ אחר על הקושי הא' מצד לשון הברכה, והוא כמ"ש רבינו ושאר בעלי התוס' כאן. אלא שהאחרונים דייקו מזה שלא כתב רבינו שם תירוץ זה קודם 'והא דאמר כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן', אלא אח"כ, משמע שעל נידון זה קאי. ומ"מ הכרח גמור אין כאן. יש לשער שר"ת כתב בזה בשני מקומות, פעם אמר כך ופעם אמר כך, ורבינו מסר את דבריו כסדרם בצורה שהגיעו לידי. ומה עוד שמוטב לפרש כן את דבריו בשבת שם בהתאם לדבריו בתוספותיו כאן. שו"ר תופעה דומה גם בתוס' שאנץ כאן, עי"ב שלאחר שהביא ככל דברי רבינו כאן, כתב: 'אי נמי משבח להקב"ה שצונו מקודם שמלנו אותן כאשר עשינו, וכן דרך המקראות

אֲרֵצֵנוּ שֶׁמִּבְרַכִּין בְּרַכַּת אִירוּסָיִן לְאַחַר אִירוּסָיִן. 58. וְכֵן נִמְצָא בְּתַשׁוּבַת הַגְּאוֹנִים 59

כתובות ז, ב). ומאידך הרבה מן הראשונים סוברים שיש לברך ברכת האירוסין אחרי הקידושין, אלא שנחלקו בטעמו של דבר. יש שתלו בכך שהמברך אחר הוא, כמ"ש רבינו כאן ותוס' שאנץ והתוס', ועי"ג במדכ"י סי' תקלט (בשם ר"ת) ובסמ"ג שם. ויש תולין בטעמים אחרים, עי' או"ז ח"א הל' ק"ש סי' כה (יב ע"ג) בשם בה"ג; שאילתות שאילתא טז, וראה מ"ש שם בהעמק שאלה אות א; הראב"ד בהשגות להל' אישות שם, ועוד. ועי' בחי' רבינו דוד עמ' ג ד"ה ובברכת קידושין ומ"ש בהערות שם.

ובדעת רבינו הרא"ש מצינו בזה בספריו סברות חלוקות. שבפסקי כתובות פ"א סי"ב הביא שתי הדעות, דעה א' שברכת האירוסין היא בכלל ברכת המצוות ויש לברך אותה קודם הקידושין עובר לעשייתה, ודעה ב' שצריך לברך אחר הקידושין דילמא הדרא בה האשה והוי ברכה לבטלה, או כיון שאין המברך מזכיר עשיית המצוה אין צריך לברך עובר לעשייתה. ולא הכריע בדבר. אבל בתשובתו הנ"ל הביא תשובת הר"ף הנ"ל והסכים עמו שאין לברך ברכת אירוסין אלא קודם הקידושין, וכתב שהמברך אחר הקידושין טועה הוא. ועיין בב"ח אה"ע סי' לד שכתב שרבינו בפסקיו חזר בו ממ"ש בתשובתו, וסובר ששתי הדעות שקולות. וכ"כ בקרבן נתנאל כתובות שם אות ב שלהלכה סובר רבינו שצריך לברך ברכת אירוסין קודם הקידושין, אלא שאם עבר ולא בירך קודם הקידושין ימוך על שיטת ר"ת ויברך אח"כ. ברם מרן בב"י שם נקט תשובת הרא"ש לעיקר. והנה כאן בתוספותיו הביא רק סברת ר"ת ושכן המנהג 'בכל ארצנו'; וכפי הנראה כאן נמשך אחר מ"ש בתוספות שאנץ, ולא הכריע בדבר כיון שאין כאן עיקר מקומו. 59 תשובת רב שר שלום גאון בשו"ת שערי צדק ח"ג שער ה סי' ד, הובאה בסדר רב עמרם גאון (השלם ח"ב דף רא, גולדשמידט עמ' קפ); בעיטור ח"ב הל' מילה, נב ע"ד במהד' רמ"י; בס' המנהיג הל' מילה סי' קכג; בשבלי הלקט הל' מילה סי' ד (וכתב שכ"כ גם ר' יהודאי גאון); בספר הפרדס לרש"י, ענין מילה (הוצ'

המצוה היכי מברך, הא שמא לא יעשה האחר המצוה ונמצא שזוכיר שם שמים לבטלה. והוא ספרוש הב"י שאין לו לברך. ועי' מ"ש בהערות הר"ב נאה לתוס' שאנץ הע' 52. 58 והיינו משום שהמברך אחר. וכן הביא הראיה מברכת אירוסין בתוס' שאנץ, ובוה"ל: 'הדע שהרי ברכת אירוסין אינה עד לאחר אירוסין', וכמו"כ בתוס' שלנו, ורבינו הוסיף שנהגו כן 'בכל ארצנו', ולכאורה התכוון לספרד, שם נראה חיבר את תוספותיו, אבל הסתבר שכלל בזה אשכנז וצרפת, כל הארצות שהכיר ושמע עליהן. ואכן מצינו לראשונים בני ספרד שהעידו כמו"כ 'שכן עושים מעשה בכל המקומות ששמענו' (שו"ת הרשב"א ח"ד סי' רז), או: שכן 'נהגו העם ברוב המקומות' (ט"מ"ק כתובות ז, ב בשם תלמידי רבינו יונה). ובני צרפת: 'במלכויות אלו אין המקדש עצמו מברך אלא אחר, ולכך נהגו שאין מברכין עד אחר קידושין' (סמ"ג עשין מת, קכה ס"א). ובני אשכנז: 'מקדשין קודם ברכות אירוסין... וכן עמא דבר' (תשב"ץ קטן סי' תנא; אך עי' מ"ש בהגמ"י הל' אישות פ"ג אות ס). ויש מקום עיון בתשובות הרא"ש כלל כו ס"א, עי"ש שדן בברכת אירוסין וברכת להכניסו אם יש לברכן קודם המצוה או לאחריה, והביא חילוקי המנהגות לגבי ברכת להכניסו, אבל לגבי ברכת אירוסין סתם שיש לברך קודם הקידושין, שלא כדבריו כאן, ולא הזכיר את המנהג לברך אחר קידושין. וראה בסוף ההערה. והלכה זו במחלוקת היא שנויה בין הקדמונים. עיין בסידור רס"ג עמ' צז שכתב שמברכים קודם האירוסין, וכ"כ הר"ף בתשובה [שו"ת הר"ף ליוורנו סי' רצג; תשובה זו הובאה בכמה ראשונים, ציינו להם להלן בהערה 64. ואל תחוש למ"ש בא"ת כרך ד ערך ברכת אירוסין עמ' תכב הערה 23 שהיא לרי"צ גיאת], והרמב"ם בהל' אישות פ"ג הכ"ג, ועוד. לפי שיטה זו ברכת האירוסין ברכת המצוות היא, שמברך אותה החתן ולא אחר, ומברך קודם לעשייתה. לפי סברא אחרת אע"פ שאינה ברכת המצוות, מ"מ כיון שעומדת במקום ברכת המצוות מברך קודם לאירוסין (חי' הריטב"א

לאחר מילה מקומה.⁶¹ ועי' ל⁶² כיון דמברך לה אב קודם פריעת המילה הוי שפיר עובר לעשייתה, דאמרי' בפ"ר אליעזר דמילה⁶³ מל ולא פרע כאילו לא מל, הילכך כשמברך האב אחר ברכת המל עדיין לא נגמרה הפריעה והוי שפיר עובר לעשייתה.⁶⁴

[ז, ב] כי פליגי בעל ביעור, מר סבר

ובתשובותיו כלל כו' ס' א, והביאו הטור ביו"ד ריש ס' רסה, וכ"פ בש"ע שם. ועי' בב"י שם שהוא מנהג אשכנז וצרפת. בתשובת ר"י בן פלט בס' הפרדס (עמ' רא ואילך במהדורה הנ"ל) נזכר שהוא מנהג רומי, ודן בזה באורך, עי"ב. וכן בס' ראבי"ה ס' רפט, ח"א עמ' 358: 'נהגו העם שיברך אבי הבן אחר המילה וכל זמן שטרוד המוהל בפריעה'. ועי"ג בס' ידאים סוס"י יט ('ואני בנימין קבלתי' וכו'; וליתא ביראים השלם, עי"ש ס' תב ובתועפות ראם הע' כא); ח"ב עמ' 9 (שם הוסיף שקודם הפריעה אין לחוש שימלך המוהל). ובס' האשכול (אלבק) ח"ב הל' מילה עמ' 9, בעיטור שם, ובשבה"ל הל' מילה ס' ד הביאו בשם הרי"ף בתשובותיו שכתב צריך לברך אבי הבן להכניסו קודם המילה, וזי שאומר שכיון שנתרה פריעה יכול הוא לברך שעובר לעשייתה הוא, מפני שאמרנו מהל ולא פרע כאלו לא מל, ההוא לאו דוקא, שאע"פ שאמרנו כאלו לא מל, מכל מקום זו הפריעה שיו"ר היא מן המצוה שהרי מל, כדאמרי' מל ולא פרע שהמילה כבר נעשית, הלכך אין זה עובר לעשייתה. [וצ"ע מברכת על נטילת לולב, להלן בעמ' ב, דבעידנא דאגבה נפק ביה ואעפ"כ מברך דאכתי עוסק במצוה שצריך לנענע ואעפ"י שאין עיכוב בדבר רק שהיא מצוה מן המוכחר חשיב כעובר לעשייתה, כמ"ש התוס' בעמ' ב ד"ה בעידנא ובסוכה לט, א ד"ה עובר. וכ"ש פריעה. וכ"כ בשו"ת תשב"ץ ח"ב ס' רעז, עי"ב. אך יש מן הראשונים שסוברים שהנענועים עיקר מצוה הם, עי' מ"ש לקמן בעמ' ב בהערות הע' 86.] ויש להעיר שבתשובות הרי"ף הנדפסות ס' רצג כתב: וצאפילו אם בירך לאחר שמל אם לא פרע

דלאחר מילה מברך, והכי איתא התם, אבי הבן כשמברך להכניסו אין מברך אלא לאחר המילה, ואע"פ שאמרו חכמים כל המצות כולם מברך עליהן עובר לעשייתה, מילה שאני, דחיישי' שמא תתקלקל המילה ונמצאת ברכה לבטלה.⁶⁰ ולא דאמי לשחיטה ותקיעה שהם בידו ומצי לקיים להו, מילה ביד אחר הוא ומי יימר דמקיים לה, הילכך

עהרענרייך עמ' עה). ועיין בפסקי ברכות לר"י בן פלט (בס' הפרדס עמ' רא): 'בכל ארץ לותר מברכין אותה לאחר המילה'. והרמב"ם כתב בתשו' שברכת להכניסו מאחר שאין נוסחתה 'וצונו לעשות' יכול לברכה מקודם או אח"כ, עי' תשובות הרמב"ם, פריימן ס' קיט-קכ, בלוי ס' שלא-שלב. והיא שיטת רב האי: 'ולהכניסו בכריתו של אברהם אבינו מצינו לרבינו האי גאון וצ"ל שאמר לא שנא בירך לה בתחלה או בסוף' (תשו' הרמב"ם ס' שלב; המספיק לעובדי ה', עמ' 277). וראה עוד תורתן של ראשונים, ח"ב עמ' 46 ס' טז. (וצ"ע בשו"ת מהר"ם אלשקר ס' ית). ועי' ברמב"ם הל' מילה פ"ג ה"א, כס"מ שם, המספיק לעובדי ה' שם, ופירושו רבינו פרחיה ב"ר נסים עמ"ס שבת עמ' 255-256. 60 בעיטור הל' מילה שם כ' ע': 'זמסתברא כרב שלום ולא מטעמיה, דאי משום דמקלקל מילה, על המילה נמי [לא] ליברוך עובר לעשייתה, אלא כל מצוה שהיא תלויה באחד לא מברכין אלא אחר עשייתה, כגון מילה שהיא ביד אחר ואבי הבן מברך, וכגון האירוסין שהיא תלויה ביד האשה אינו מברך, אלא אחר עשייתה וכו' וכ"כ ר"ת בהל' מילה וכן עמא דבר'. והם דברי רבינו לעיל בשם ר"ת. בנוגע לקושיית בעל העיטור על טעמו של רב שלום למה אין חוששין שמא תתקלקל המילה, עי' מ"ש בזה המאירי בעמ' ב ד"ה ונשוב לדברינו, במרדכי כאן ס' תקלט ובבגדי ישע שם אות מו, ובאו"ז ח"ב עמ' 114. 61 ע"כ לשון רב שר שלום בתשובה. ועי' ב"י וב"ח יו"ד ריש ס' רסה. 62 דברי רבינו הם, ואינם בתוס' שאנץ ובתוס'. 63 שבת שם. 64 וכ"כ רבינו בפסקי שבת פי"ט ס',